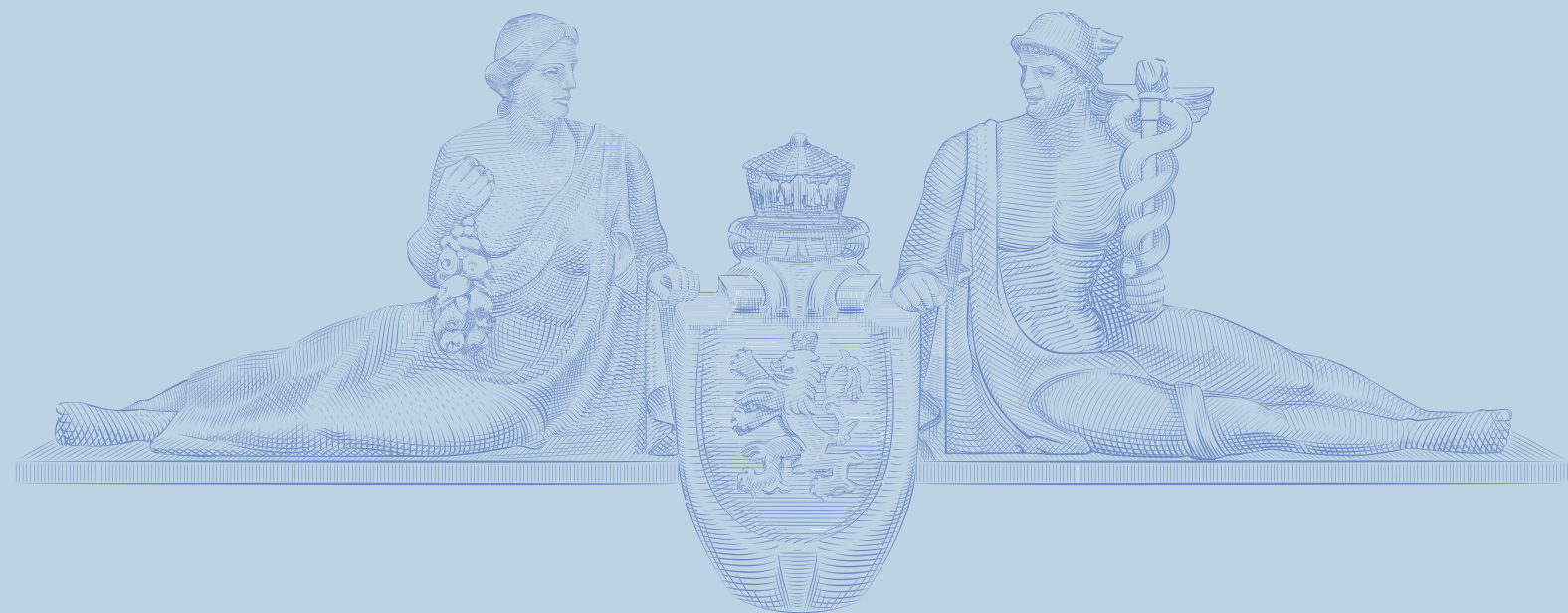

ТЕМАТИЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И АКЦЕНТИ

РЕВИЗИЯ НА ДАННИТЕ ЗА БВП

(ИЗВАДКА ОТ „ИКОНОМИЧЕСКИ ПРЕГЛЕД“,
БРОЙ 3/2021 г.)

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Ревизия на данните за БВП

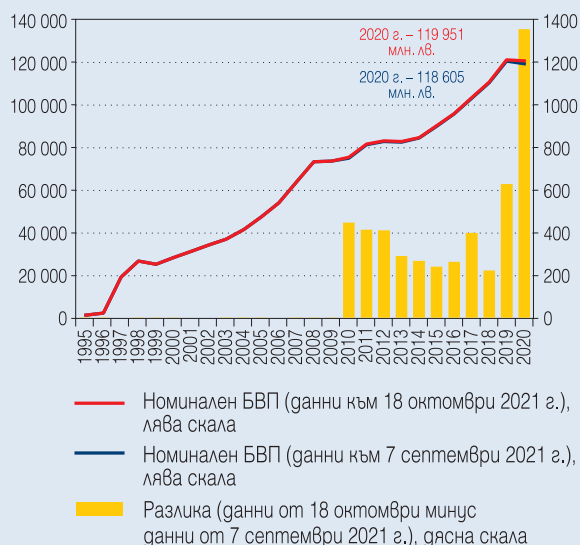
В съответствие с календара на НСИ за разпространение на резултатите от статистическите изследвания, на 18 октомври 2021 г. бяха публикувани ревизираните годишни и тримесечни данни за брутният вътрешен продукт (БВП) на България и компонентите му по производствения метод, по метода на доходите и по елементи на разходите за крайно потребление. Ревизията на БВП по сезонно неизгладени данни обхваща целия исторически ред, започващ от първото тримесечие на 1995 г., и отразява както промени в използваната методология¹, така и постъпила допълнителна статистическа информация. Тримесечните сезонно изгладени данни за БВП са ревизиран за периода след първото тримесечие на 2000 г. Тук са представени ревизиите в данните за БВП, като фокусът е върху промените в структурата според разходния подход за неговото изчисляване.

Сезонно неизгладени данни

Номиналният размер на БВП е ревизиран нагоре за целия период след 2010 г. (виж графика 1). За периода 2010–2019 г. размерът на БВП по текущи цени е ревизиран положително със средно около 355 млн. лв. на година, докато ревизията за 2020 г. възлиза на 1346 млн. лв., с което БВП достига 119 951 млн. лв. Увеличеният номинален размер на индикатора се дължи на по-силно нарастване на дефлатора на БВП в периода след 2010 г. при ревизираните спрямо неревизираните данни, докато в реално изражение оценката за физическия обем на БВП е понижена (виж графика 2). Общо за периода 2010–2020 г. кумулативният растеж на реалния БВП е понижен от 20.9% на 17.3%, като средногодишният растеж на индикатора в реално изражение (по цени от 2015 г.) възлиза на 1.5% според ревизираните данни спрямо 1.8% преди това.

Графика 1. Ревизии в размера на БВП по текущи цени за периода 1995–2020 г.

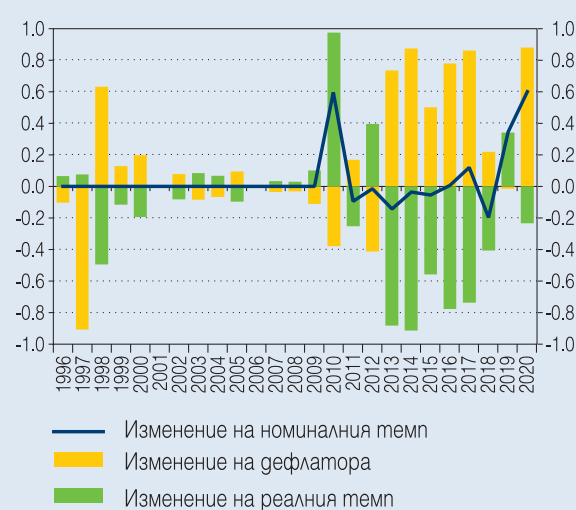
(млн. лв.)

Източник: НСИ.

Графика 2. Ревизии в темповете на изменение на номиналния БВП за периода 1996–2020 г.

(процентни пунктове)

Източници: НСИ, изчисления на БНБ.

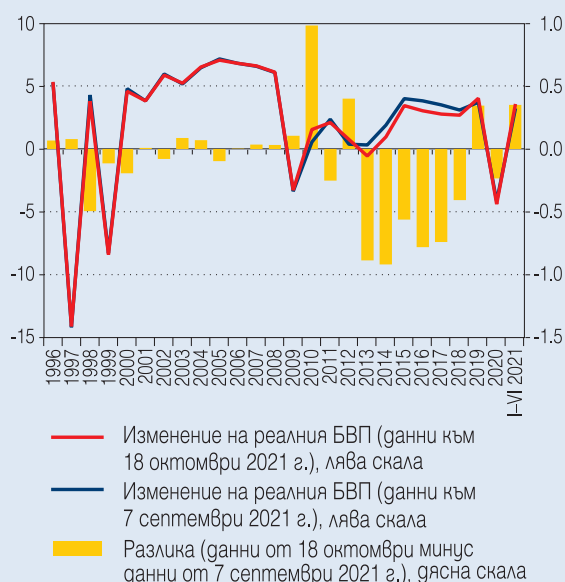
Ревизиите в нивото на БВП по постоянни цени водят до различни по размер и посока промени в темповете му на изменение (виж графика 3). Например според новите данни през 2010 г. се наблюдава по-силно възстановяване на икономическата активност в страната (1.5%

¹ По препоръка на Евростат е направена промяна в метода за времево изместване на данъците. За повече информация виж с. 15–19 от [документ](#), обобщаващ препоръки на Евростат към НСИ. Целта на използвания метод е отнасяне на касовите приходи от данъци към периода на възникване на данъчните задължения. За повече информация виж [Календара на ревизии на данни и промени в методологиите на статистическите изследвания](#) на НСИ.

растеж спрямо 0.6% преди ревизията) след предизвикания от глобалната финансова криза спад през 2009 г. Растежът на реалния БВП през 2011 г. е понижен с -0.3 процентни пункта, но е повишен през 2012 г. с 0.4 процентни пункта. За 2013 г. направените ревизии променят интерпретацията на икономическите процеси през тази година, тъй като темпът на изменение на реалния БВП сменя своя знак – от растеж в размер на 0.3% преди ревизията до -0.6% спад след нея. За периода след 2013 г. ревизиите в изменението на реалния БВП са предимно в негативна посока (средно с около -0.6 процентни пункта), с изключение на 2019 г. (с 0.3 процентни пункта) и първата половина на 2021 г. (с 0.3 процентни пункта).

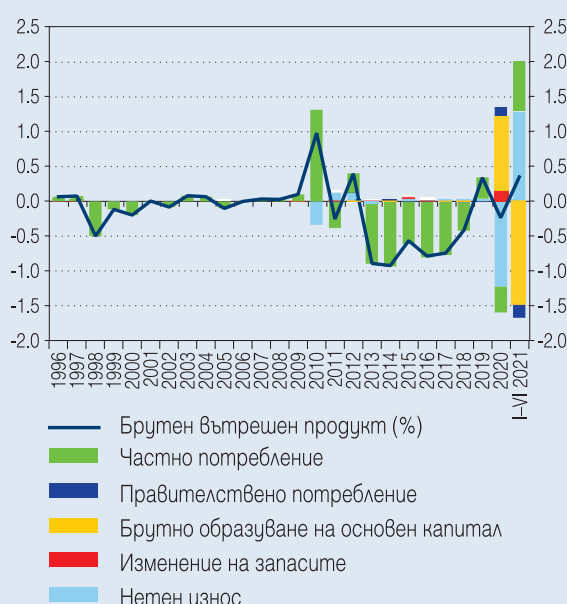
По елементи на разходите за крайно използване по-голямата част от ревизиите в изменението на БВП през периода 2010–2019 г. се дължат на промени в данните за частното потребление. Част от промените в данните за частното потребление вероятно са следствие от промяната в използвания от НСИ метод за времево изместване на данъците, което води до преоценяване на данъчните приходи на начислена основа и съответно на разходите за крайно потребление на домакинствата. Въпреки че за 2020 г. и първата половина на 2021 г. годишният темп на изменение на реалния БВП е ревизиран сравнително слабо (съответно с -0.2 процентни пункта и с 0.3 процентни пункта), по подкомпоненти са направени съществени промени с компенсиращ се ефект (виж графика 4). Възможно е това да се дължи на постъпила нова или на актуализирана статистическа информация въз основа на статистически изследвания или административни източници². В резултат на направените ревизии се променя тълкуването на факторите, които са определяли спада на икономическата активност през 2020 г. в условията на пандемия от *COVID-19*, както и на факторите за последващото икономическо възстановяване. По-конкретно темпът на изменение на частното потребление през 2020 г. е ревизиран с -0.6 процентни пункта (и възлиза на -0.4%), докато по неревизираните данни крайните потребителски разходи нарастваха (с 0.2%) и допринасяха положително за изменението на икономическата активност. Отрицателният принос на нетния износ през 2020 г. е увеличен с ревизията, което се дължи едновременно на отчетен по-силен спад на износа на стоки и услуги в комбинация с по-ограничено понижение на вноса. В същото време според ревизираните данни икономическата активност през 2020 г. е била подкрепена от растеж на реалните инвестиции

Графика 3. Ревизии в годишния темп на изменение на реалния БВП

Източник: НСИ.

Графика 4. Ревизии в изменението на реалния БВП по разходите за крайно потребление

Източници: НСИ, изчисления на БНБ.

² За повече информация виж [Календара на ревизии на данни и промени в методологиите на статистическите изследвания на НСИ](#).

в основен капитал, които са нараснали с 0.6% спрямо -5.1% спад по неревизираните данни. От гледна точка на типа на активите, растежът на инвестиционната активност през 2020 г. се дължи най-вече на инвестициите в „машини и оборудване“ и в по-малка степен в „жилищни сгради“. Правителственото потребление през 2020 г. е ревизирано в посока на по-силен растеж – от 7.5% на 8.3% (виж таблица 1).

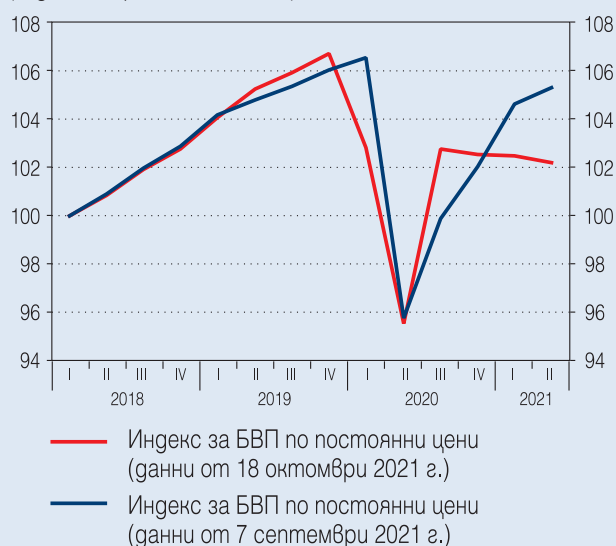
По-високият годишен растеж на реалния БВП през първото шестмесечие на 2021 г. според сезонно неизгладените данни отразява в значителна степен базов ефект от направените ревизии в компонентите на БВП през 2020 г. Приносът на частното потребление и на нетния износ е ревизиран нагоре, докато този на брутното образуване на основен капитал и на правителственото потребление е понижен.

Сезонно изгладени данни

В резултат на гореописаните ревизии в историческите серии за БВП на 18 октомври 2021 г. НСИ публикува и коригирани сезонно изгладени тримесечни данни за БВП и неговите компоненти (по текущи и по постоянни цени)³. Между ревизираните и неревизираните динамични редове се наблюдават различия по отношение както на нивото (поради различия в нивата на изходните сезонно неизгладени серии), така и на тяхната динамика във времето. Различията в динамиката, респективно във верижните темпове на изменение, са най-съществени през периода от първото тримесечие на 2020 г. до второто тримесечие на 2021 г. (виж таблица 2). Според ревизираните сезонно изгладени данни разпространението на пандемията от COVID-19 в България и в чужбина, както и въведените от 8 март 2020 г. ограничителни мерки са допринесли за спад на икономическата активност през две поредни тримесечия – съответно в размер на -3.7% през първото и на -7.0% през второто тримесечие на 2020 г. Тази динамика е последвана от частично възстановяване на сезонно изгладения реален БВП през третото тримесечие на 2020 г. (със 7.5%), след което през три поредни тримесечия се наблюдава слабо понижение на икономическата активност. Този профил на сезонно изгладения реален БВП се различава съществено от динамиката на неревизирания динамичен ред, при който беше отчетен еднократен силен верижен спад на БВП през второто тримесечие на 2020 г. с -10.1% и формирането след това на устойчива тенденция към постепенно възстановяване на икономическата активност. В допълнение според ревизираните данни в края на второто тримесечие на 2021 г. обемът на реалния БВП е с -4.2% по-нисък спрямо края на 2019 г. в сравнение с -0.7% по неревизирания динамичен ред (виж графика 5).

Графика 5. Индекс за БВП по постоянни цени

(индекс, 1 трим. 2019 г. = 100)

Източници: НСИ, изчисления на БНБ.

³ Сезонното изглаждане на статистическите показатели в НСИ е организирано съгласно „Ръководство на Европейската статистическа система за сезонно изглаждане“. Процедурата се осъществява с помощта на разработения от Евростат софтуерен продукт Деметра, при което се прилага алгоритъмът TRAMO/SEATS. Процедурата за получаване на сезонно изгладени данни включва и коригирането на динамичния ред по отношение на календарните ефекти и на абнормални стойности.

Таблица 1.

Годишен темп на изменение и принос за реалния растеж на БВП (по цени от 2015 г.)

Годишен темп на изменение	Данни към 18 октомври 2021 г.											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I-VI 2021
БВП по постоянни цени	1.5	2.1	0.8	-0.6	1.0	3.4	3.0	2.8	2.7	4.0	-4.4	3.4
Частно потребление	2.4	2.0	3.7	-3.9	1.4	2.8	2.2	2.5	3.7	6.0	-0.4	7.4
Правителствено потребление	2.1	2.3	-1.8	0.7	-0.1	1.8	2.2	4.3	5.3	2.0	8.3	3.7
Брутно образуване на основен капитал	-17.6	-4.4	1.8	0.5	3.5	2.7	-6.6	3.2	5.4	4.5	0.6	-5.3
Износ на стоки и услуги	11.0	12.6	2.0	9.6	3.1	6.4	8.6	5.8	1.7	4.0	-12.1	9.0
Внос на стоки и услуги	-0.3	9.6	5.4	4.3	5.1	4.7	5.2	7.4	5.8	5.2	-5.4	12.7

Приноси

Частно потребление	1.5	1.3	2.3	-2.5	0.9	1.8	1.4	1.5	2.2	3.6	-0.2	4.4
Правителствено потребление	0.4	0.4	-0.3	0.1	0.0	0.3	0.4	0.7	0.8	0.3	1.4	0.8
Брутно образуване на основен капитал	-4.9	-1.0	0.4	0.1	0.7	0.6	-1.4	0.6	1.0	0.8	0.1	-0.9
Нетен износ	4.8	1.2	-2.0	3.1	-1.3	1.1	2.3	-0.7	-2.4	-0.7	-4.4	-1.8

Годишен темп на изменение	Данни към 7 септември 2021 г.											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I-VI 2021
БВП по постоянни цени	0.6	2.4	0.4	0.3	1.9	4.0	3.8	3.5	3.1	3.7	-4.2	3.1
Частно потребление	0.3	2.6	3.3	-2.6	2.9	3.8	3.5	3.8	4.4	5.5	0.2	6.0
Правителствено потребление	2.1	2.3	-1.8	0.7	-0.1	1.8	2.2	4.3	5.3	2.0	7.5	4.8
Брутно образуване на основен капитал	-17.6	-4.4	1.8	0.5	3.5	2.7	-6.6	3.2	5.4	4.5	-5.1	3.0
Износ на стоки и услуги	11.0	12.6	2.0	9.6	3.1	6.4	8.6	5.8	1.7	3.9	-11.3	8.5
Внос на стоки и услуги	-0.9	9.9	5.6	4.3	5.2	4.8	5.2	7.4	5.7	5.2	-6.6	14.4

Приноси

Частно потребление	0.2	1.7	2.1	-1.7	1.8	2.4	2.2	2.3	2.6	3.3	0.1	3.6
Правителствено потребление	0.4	0.4	-0.3	0.1	0.0	0.3	0.4	0.7	0.8	0.3	1.3	1.0
Брутно образуване на основен капитал	-4.9	-1.0	0.4	0.1	0.7	0.6	-1.4	0.6	1.0	0.9	-1.0	0.5
Нетен износ	5.1	1.0	-2.1	3.1	-1.3	1.0	2.2	-0.7	-2.5	-0.7	-3.2	-3.0

Годишен темп на изменение	Разлика (процентни пунктове)											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I-VI 2021
БВП по постоянни цени	1.0	-0.3	0.4	-0.9	-0.9	-0.6	-0.8	-0.7	-0.4	0.3	-0.2	0.3
Частно потребление	2.1	-0.6	0.4	-1.3	-1.5	-1.0	-1.3	-1.3	-0.7	0.5	-0.6	1.3
Правителствено потребление	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.9	-1.2
Брутно образуване на основен капитал	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	5.7	-8.3
Износ на стоки и услуги	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	-0.7	0.5
Внос на стоки и услуги	0.7	-0.3	-0.2	0.0	0.0	-0.1	0.0	-0.1	0.1	0.0	1.2	-1.7

Приноси

Частно потребление	1.3	-0.4	0.3	-0.9	-0.9	-0.6	-0.8	-0.8	-0.4	0.3	-0.4	0.7
Правителствено потребление	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	-0.2
Брутно образуване на основен капитал	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.1	-1.5
Нетен износ	-0.3	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-1.2	1.3

Източници: НСИ, изчисления на БНБ.

Таблица 2.

Вериген темп на изменение на реалния БВП (по цени от 2015 г.)

Годишен темп на изменение	Данни към 18 октомври 2021 г.													
	2018				2019				2020				2021	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
БВП по постоянни цени	0.4	0.9	1.0	0.9	1.2	1.1	0.6	0.8	-3.7	-7.0	7.5	-0.2	-0.1	-0.3
Частно потребление	0.9	0.0	0.3	-0.2	3.5	3.0	-1.4	1.8	-2.5	-1.3	4.5	-1.1	3.2	1.3
Правителствено потребление	1.8	2.4	0.5	0.7	-0.8	0.1	2.2	1.3	2.7	2.5	0.9	2.9	-0.4	1.9
Брутно образуване на основен капитал	2.0	0.6	0.5	0.8	1.9	0.8	-1.0	0.2	0.0	-0.4	0.6	-0.2	-1.9	-0.4
Износ на стоки и услуги	-0.1	1.7	-0.1	3.9	-0.9	-1.0	5.6	-1.4	-2.1	-20.0	5.7	6.6	8.5	-0.6
Внос на стоки и услуги	1.9	1.6	-1.7	2.3	2.0	0.8	2.2	1.0	-2.7	-15.7	11.4	9.8	1.2	-1.4

Годишен темп на изменение	Данни към 7 септември 2021 г.													
	2018				2019				2020				2021	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
БВП по постоянни цени	0.6	0.9	1.0	0.9	1.3	0.6	0.6	0.6	0.4	-10.1	4.3	2.2	2.5	0.6
Частно потребление	1.0	0.3	0.8	-0.6	2.6	3.6	-0.3	0.0	-0.6	-2.1	5.2	-3.1	2.2	2.9
Правителствено потребление	1.6	2.5	0.5	1.0	-1.3	0.3	2.2	2.0	1.0	-0.6	2.2	4.1	-0.5	-0.5
Брутно образуване на основен капитал	4.7	0.1	-1.7	0.6	4.6	0.2	-1.5	1.1	-8.2	-2.5	3.5	-0.1	0.1	0.4
Износ на стоки и услуги	0.4	1.1	-0.4	4.3	-0.2	-2.0	5.1	-0.8	0.6	-22.2	2.0	11.2	6.7	-0.5
Внос на стоки и услуги	-0.7	0.4	-0.8	2.2	-0.2	2.4	1.6	-1.7	-1.4	-6.0	0.2	0.1	0.6	5.2

Годишен темп на изменение	Разлика (процентни пунктове)													
	2018				2019				2020				2021	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II
БВП по постоянни цени	-0.1	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.5	0.1	0.1	-4.1	3.0	3.3	-2.4	-2.6	-0.9
Частно потребление	-0.1	-0.3	-0.5	0.4	1.0	-0.5	-1.2	1.8	-1.9	0.8	-0.7	2.0	1.0	-1.6
Правителствено потребление	0.2	-0.1	0.0	-0.3	0.5	-0.2	0.0	-0.7	1.7	3.0	-1.3	-1.2	0.1	2.4
Брутно образуване на основен капитал	-2.8	0.5	2.2	0.2	-2.7	0.5	0.6	-0.8	8.2	2.1	-2.9	-0.1	-2.0	-0.8
Износ на стоки и услуги	-0.4	0.6	0.3	-0.4	-0.7	0.9	0.5	-0.6	-2.7	2.2	3.7	-4.7	1.8	-0.1
Внос на стоки и услуги	2.7	1.2	-0.9	0.1	2.2	-1.6	0.5	2.7	-1.4	-9.7	11.2	9.7	0.6	-6.7

Източници: НСИ, изчисления на БНБ.

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА СКУЛПТУРНАТА ГРУПА „ХЕРМЕС И ДЕМЕТРА“, ДЕЛО НА КИРИЛ ШИВАРОВ,
РАЗПОЛОЖЕНА НА ЮЖНАТА ФАСАДА НА СГРАДАТА НА БНБ